RAADSVOORSTEL	
Raadsvergadering	: 1 februari 2021
Datum raadsvoorstel	: 26 januari 2021
Portefeuillehouder(s)	: Wethouder Opdam
Commissie	: nvt
Datum commissie	:
Soort agendering	: ter besluitvorming
Agendapunt	: 07
Team	: Plannen en Projecten
Opsteller(s)	: Arthur van Leeuwen
Datum B&W besluit	: dinsdag 26 januari 2021
Bijlagen:	: 2
Onderwerp :	Financiën Aansluiting A9 Heiloo

Voorgesteld besluit

1. Het financiële totaaloverzicht voor de project Aansluiting A9 voor kennisgeving aan te nemen;
2. In te stemmen om het netto investeringskrediet voor de aansluiting A9 met een bedrag van € 1.752.788,- (incl. btw) te verhogen;
3. In te stemmen met een onttrekking van € 1.530.465,- (incl. btw) uit de bestemmingsreserve bovenwijkse voorziening en € 222.323,- (incl. btw) uit de bestemmingsreserve grote projecten en deze bedragen te storten in de bestemmingsreserve aansluiting A9 als dekking voor de afschrijvingslasten;
4. Bijgaande begrotingswijziging vast te stellen.

Geheimhouding

☐ Ja
☑ Nee

RAADSVOORSTEL

1. INLEIDING

Met de uitspraak van de Raad van State (RvS) op 11 september 2019 werden de bestemmingsplannen van Castricum en Heiloo voor de aansluiting A9 vernietigd. Het formele verzet door de gemeenten tegen de uitspraak mocht niet baten en werd op 21 februari 2020 door de RvS ongegrond verklaard.
In de stuurgroep van 8 november 2019 hebben de bestuurders van de projectpartners uitgesproken dat zij de aansluiting alsnog willen realiseren en dat onderzocht moet worden wat daarvoor nodig is. De projectorganisatie heeft de mogelijkheden hiervoor onderzocht en heeft de meerkosten voor het project berekend. Voor de meerkosten is in de stuurgroep overeengekomen die de projectpartners (indien noodzakelijk) ter besluitvorming voorleggen aan raden of Staten.

In dit advies worden de begrote meerkosten in een financieel totaaloverzicht voor het project aansluiting A9 toegelicht, alsmede de verdeling over de projectpartners (inclusief begrotingswijziging).

2. KEUZERUIMTE

Eind 2015 hebben uw raad, de gemeenteraden van Castricum en Alkmaar en Provinciale Staten van Noord-Holland het startsein gegeven voor het project Aansluiting A9. Sindsdien is er veel voorbereidend werk verricht en in 2018 werd gestart met de aanbesteding van het project, met een beoogde openstelling in november 2020. De aanbesteding werd abrupt beëindigd door vernietiging van de bestemmingsplannen Aansluiting A9 als gevolg van het landelijk vraagstuk rond stikstof.
Ons college is evenals de stuurgroep Aansluiting A9 van mening dat met de vernietiging van de bestemmingsplannen het project niet eindigt, maar een doorstart vereist. In deze context leggen wij u de financiële gevolgen ter besluitvorming voor.

3. TOELICHTING OP HET ADVIES

Op 7 december 2015 heeft uw raad met instemming kennisgenomen van de realisatieovereenkomst voor de aansluiting A9 Heiloo. Na ondertekening van de overeenkomst werd door de projectpartners een start gemaakt met de uitwerking van het wegontwerp, de planologische procedure en de grondverwerving om de aansluiting A9 te realiseren.

Sindsdien is er veel gebeurd. Alle benodigde gronden voor het wegtracé zijn verworven (of geruild), het voorlopig wegontwerp is uitgewerkt en op onderdelen tussentijds aangepast (bv. golfbaantunnel, kruising Kennemerstraatweg en aansluiting Kapellaan). Hole 1 van de golfbaan en het naastgelegen agrarisch bedrijf zijn aangepast, bomen zijn gekapt en de stolpboerderij aan de Oosterzijweg is geamoveerd. Verder is tussentijds het projectbudget opgehoogd, zijn de bestemmingsplannen vastgesteld en werd de aanbesteding van het project gestart. Over deze zaken (en meer) is uw raad regelmatig geïnformeerd en geadviseerd.

Toen de RvS op 11 september 2019 de bestemmingsplannen aansluiting A9 op basis van het PAS vernietigde werd duidelijk dat de realisatie van de aansluiting aanzienlijke vertraging

zou oplopen. Een belangrijke vraag daarbij was met welke meerkosten het project te maken krijgt en wat daarvan het aandeel per projectpartner is.
Het projectteam heeft in afstemming met de regiegroep de meerkosten geraamd en de stuurgroep heeft het financieel totaaloverzicht aansluiting A9 (inclusief verdeling van de meerkosten) geaccordeerd. Voor alle vier de partijen geldt daarbij de voorwaarde (indien van toepassing) dat ook raden of Staten hiermee instemmen.

Stikstofdepositie
Gelijk aan diverse andere landelijke bouw- en infraprojecten was de toename van de stikstofdepositie op een N2000-gebied de directe aanleiding voor de RvS om de bestemmingsplannen Aansluiting A9 te vernietigen. Ook als uw raad instemt met de meerkosten voor het project, dan zijn nieuwe passende maatregelen voor reductie van de stikstofdepositie essentieel voor een vergunning voor de Natuurbeschermingswet en om een nieuwe bestemmingsplanprocedure te kunnen starten.
In het financiële totaaloverzicht (bijlage 1) is rekening gehouden met maatregelen die benodigd zijn om de natuurvergunning te verkrijgen. De maatregelen worden momenteel uitgewerkt en afgestemd met het expertiseteam stikstof van de Provincie Noord-Holland waarin ook de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord als bevoegd gezag vertegenwoordigd is. Wij hopen uw raad zo spoedig mogelijk over de maatregelen te informeren.

Bestemmingsplanprocedure(s)
Om de aansluiting A9 alsnog te realiseren zullen de gemeenten Castricum en Heiloo opnieuw een bestemmingplanprocedure moeten doorlopen. De stuurgroep heeft daarbij aangegeven dat ingrijpende wijzigingen in het wegontwerp niet noodzakelijk zijn, en bovendien onwenselijk. Aanpassing van het wegontwerp vereist nieuwe grondaankopen, diverse nieuwe onderzoeken en zou het project nog verder vertragen.
Het streven is om dit voorjaar de bestemmingsplannen opnieuw in procedure te brengen en uw raadscommissie hierover te adviseren. Waar nodig worden de benodigde onderzoeksrapporten geactualiseerd. Een vereiste is dat passende maatregelen getroffen worden voor de stikstofdepositie op N2000-gebieden. Aangezien de bestemmingsplannen inhoudelijk niet wijzigen wil de stuurgroep direct met een ontwerpbestemmingsplan de planologische procedure starten en de fase van een voorontwerp achterwege laten.

Financieel totaaloverzicht aansluiting A9
In het financiële totaaloverzicht (bijlage 1) worden per projectpartner en per projectonderdeel de individuele bijdragen weergegeven. Over meerdere projectonderdelen heeft uw raad eerder besloten. De data van besluitvorming zijn in het overzicht opgenomen.

In het overzicht is ook de fietsverbinding over de A9 opgenomen. De fietsverbinding is later in het planproces toegevoegd aan de scope van het wegontwerp en wordt fysiek een onderdeel van het viaduct. De fietsverbinding wordt afwijkend gefinancierd (Groenfonds en provinciale subsidie).

De oorspronkelijke bedragen uit de realisatieovereenkomst zijn in 2017/2018 voor een totaalbedrag van € 3.000.000,- (excl. btw) opgehoogd als gevolg van vertraging, gestegen bouwprijzen en extra onderzoekskosten. Het projectbudget werd daarnaast voor € 1.818.881,- (excl. btw) geïndexeerd.

Ook nu is sprake van extra kosten voor het project aansluiting A9 als gevolg van de vernietiging van de bestemmingsplannen. De extra kosten worden geraamd op € 5.734.450,- (excl. btw) en zijn opgebouwd uit de volgende posten:

1. Extra apparaatskosten t/m 28-02-2020 (€ 416.370,- excl. btw)
De aanbesteding van de Aansluiting A9 werd vroegtijdig gestopt als gevolg van de uitspraken van het Europese Hof en de RvS over stikstof. In afwachting van de uitspraak van de RvS over de bestemmingsplannen zijn apparaatskosten gemaakt waarmee in de projectbegroting geen rekening is gehouden. De kosten zijn tussentijds geboekt op de post ‘onvoorzien’, maar worden in de nieuwe kostenraming opgevoerd om deze post weer aan te vullen.

2. Aanvullende apparaatskosten t/m 19-05-2021 (€ 219.945,- excl. btw)
Om de Aansluiting A9 alsnog mogelijk te maken zal (o.a.) een nieuwe bestemmingsplanprocedure doorlopen moeten worden. Hiervoor worden aanvullende apparaatskosten gemaakt.

3. Extra indexeringskosten (€ 2.149.256,- excl. btw)
In de projectplanning wordt als gevolg van de vernietiging van de bestemmingsplannen rekening gehouden met een vertraging van circa 1,5 tot 2 jaar. De extra kosten als gevolg van deze vertraging, gestegen bouwprijzen en inflatie zijn doorberekend in de nieuwe kostenraming van het project.

4. Extra kosten ingenieursbureau / onderzoeken (€ 375.000,- excl. btw)
Een aantal onderzoeken zal opnieuw uitgevoerd moeten worden (actualisatie). Daarnaast zullen ook nieuwe onderzoeken (gewijzigd beleid) uitgevoerd moeten worden.

5. Herstart aanbestedingsprocedure (€ 1.005.600,- excl. btw)
Om het contract te kunnen aanbesteden zullen de contractdocumenten geactualiseerd en aangepast moeten worden. De aanbestedingsprocedure moet worden herstart.

6. Kosten salderingsmaatregelen (€ 1.000.000,- excl. btw)
Om de stikstofdepositie te salderen zullen passende maatregelen getroffen moeten worden. In dit bedrag is ook rekening gehouden met eventuele extra investeringen in natuurcompensatie.

7. Extra onvoorzien 10% (€ 568.279,- excl. btw)
Over de extra kosten wordt 10% voor onvoorziene extra kosten gehanteerd (standaard rekenmethodiek).

Bij de toedeling van de indexatiekosten is rekening gehouden met de projectonderdelen die specifiek gelden voor een of meerdere projectpartners. Zo zijn de meerkosten voor de aansluiting van de Kapellaan uitsluitend voor Heiloo en evenzo de bijbehorende indexatiekosten.

In de realisatieovereenkomst staat beschreven dat de Provincie Noord-Holland gevrijwaard is van indexatiekosten. In de stuurgroep is dit principe door de gemeenten aan de orde gesteld. De gemeenten zijn van mening dat de indexatiekosten veroorzaakt worden door vertraging als gevolg van de landelijke problematiek rond stikstof en dat de provincie aan de indexatie zou moeten bijdragen. De gedeputeerde heeft in de stuurgroep toegezegd hieraan te willen bijdragen.

Specifiek voor Heiloo worden de meerkosten voor het project aansluiting A9 geraamd op € 1.547.400,- (incl. indexatiekosten, excl. btw).

btw
Bij aanvang van het project aansluiting A9 was onzeker of de btw volledig gecompenseerd kon worden bij het btw-compensatiefonds. Dit werd ingegeven door het feit dat in opdracht van de gemeente Heiloo niet alleen de toeleidende wegen naar de afslag gerealiseerd worden (gemeentelijk; en daarmee btw-compensabel), maar dat ook het halve klaverblad en het viaduct in opdracht van Heiloo gerealiseerd worden (Rijks; en daarmee niet btw-compensabel). Gerechtelijke uitspraken bij andere vergelijkbare infrastructurele projecten hebben tot op heden niet geleid tot duidelijkheid over de compensatie. De belastingdienst stelt dat 'het Rijksdeel' van het project niet gecompenseerd kan worden.

In opdracht van de drie gemeenten is bureau Fiscaliade gevraagd te adviseren op dit punt. Fiscaliade stelt dat vasthouden aan 100% compensatie van de btw uiteindelijk zal leiden tot een langdurig juridisch geschil met het Rijk. Het is daarbij de vraag of de kosten opwegen tegen de baten. Op advies van Fiscaliade is aan de hand van de projectraming per projectonderdeel bepaald of de btw gecompenseerd kan worden. Het totale bedrag van niet-compensabele btw (geïndexeerd) wordt geraamd op € 2.515.742,-. Het aandeel voor Heiloo is nu geraamd op € 691.829,-. In de begroting van Heiloo werd tot op heden rekening gehouden met een bedrag van € 513.000,-

5. REGIONALE SAMENWERKING EN COULEUR LOCALE

De financiën rond het project aansluiting A9 worden besproken in een werkgroep financiën en in de regiegroep waarin alle projectpartners ambtelijk vertegenwoordigd zijn. Over financiële voorstellen wordt in de stuurgroep besloten, waarna deze (indien noodzakelijk) ook lokaal ter besluitvorming worden voorgelegd.

6. RISICO'S

Het risico bestaat dat gedurende het project aansluiting A9 zich nieuwe kosten voordoen die niet voorzien waren. De landelijke situatie rond stikstof is hiervan een voorbeeld. Hoewel bij een dergelijke situatie de stuurgroep bijeenkomt en uw raad geïnformeerd wordt, wordt voor de gemeente Heiloo uit voorzorg rekening gehouden met een financieel risico van € 500.000,- voor vertragingskosten en indexatie. Met eventuele vertragingskosten als gevolg van bezwaarprocedures in de bestemmingsplanprocedure is in de projectbegroting rekening gehouden. De risicoreservering en post onvoorzien zijn in de projectbegroting op peil gebracht.

Voor de meeste bedragen in dit advies geldt dat deze geraamd zijn. De uitkomst van de projectaanbesteding zal de onzekerheid bij de meeste geraamde bedragen wegnemen.

De gesprekken met de Belastingdienst over de (niet-)compensabele btw worden nog gevoerd. Fiscaliade stelt dat de Belastingdienst mogelijk niet zal accepteren dat alle voorbereidingskosten voor het project als compensabel worden aangemerkt. Als deze voor een deel niet compensabel zijn, dan is dit voor de gemeente Heiloo een financieel risico van maximaal € 77.301,-

Het financiële totaaloverzicht (bijlage 1) vereist instemming van alle projectpartners. Hoewel de stuurgroep hiermee heeft ingestemd dienen de verantwoordelijk gremia bij de projectpartners daar ook mee in te stemmen. Mocht een van de gremia daarmee niet instemmen dan treden partijen conform de realisatieovereenkomst in overleg.

7. FINANCIËN

In de begroting van Heiloo is tot op heden rekening gehouden met een netto investering van € 11,8 miljoen(*) in het project aansluiting A9 (raadsbesluit 11 december 2017). Het bedrag valt uiteen in drie investeringskredieten. Om het onderscheid te kunnen maken tussen de uitgaven die BTW compensabel zijn en niet-compensabel is rekening gehouden met twee aparte investeringskredieten. Daarnaast is een apart investeringskrediet opgevoerd voor de tunnel onder de golfbaan, aangezien hier een andere afschrijvingstermijn voor geldt (60 jaar).

(*)
€ 11.149.553,- (gemeentelijke bijdrage 2017, incl. indexatie)
€ 513.000,- (inschatting niet-compensabele btw; 2017)
€ 174.000,- (inbrengwaarde gemeentegrond)
---------- +
€ 11.836.553,- (incl. € 10.553,- aansluitverschil)
€ - 10.291,- (aansluitverschil)
€ 11.826.262,- (begroot krediet raadsbesluit 2017)

Van de thans voorliggende meerkosten is het gemeentelijk aandeel geraamd op € 1.547.400,-. Als hierbij het geraamde btw-nadeel (€ 691.829,- minus € 513.000,-) van € 178.829,- en de indexatie van de ingebrachte gemeentegronden van € 16.268,- en het aansluitverschil van € 10.291,- bij worden opgeteld, dan bedraagt de extra gemeentelijke financieringsbehoefte voor het project € 1.752.788,-. De totale netto investeringsbehoefte voor Heiloo komt hiermee op € 13.579.051,-

De verdeling van de investeringen ziet er als volgt uit.

Aansluiting A9	A9 kunstwerk en viaduct	A9 toeleidings-wegen	Tunnel golfbaan	Totaal
Bruto-investering	14.495.468	33.595.930	513.943	48.605.341
Bijdragen derden	10.509.215	24.215.134	301.942	35.026.290
Netto-investering	3.986.253	9.380.797	212.001	13.579.051

Voorgesteld wordt om een bedrag van € 1.530.465,- te onttrekken uit de bestemmingsreserve bovenwijkse voorziening en € 222.323,- uit de bestemmingsreserve grote projecten en deze bedragen te storten in de bestemmingsreserve aansluiting A9 als dekking voor de afschrijvingslasten.

1. Aansluiting A9 € 875.924,-
2. Spooronderdoorgang € 221.517,-
3. Fietsverbinding € 433.024,-
4. Overig te dekken € 222.323,-

---------- +
€ 1.752.788,-

In de nota actualisatie grondexploitaties (raadsbesluit 11 mei 2020) is inzichtelijk gemaakt welke bedragen per ultimo 2019 beschikbaar zijn in de bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen voor de aansluiting A9, spoorwegonderdoorgang en het groenfonds.

Ad.1 Uw raad heeft ingestemd (besluit 11 december 2017) met het netto investeringskrediet van € 11,8 miljoen. Als gedeeltelijke dekking voor de jaarlijkse afschrijvingslasten is het toen

beschikbare bedrag van € 6,1 miljoen uit de bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen onttrokken. In de jaren 2018 en 2019 zijn voor de aansluiting A9 aanvullende stortingen gedaan, waardoor per ultimo 2019 € 875.924,- beschikbaar is als dekking voor dit project.

Ad.2 Recent is de spooronderdoorgang Vennewatersweg opengesteld. Hiervoor heeft uw raad (besluit 9 oktober 2017) een investeringskrediet beschikbaar gesteld, met als gedeeltelijke dekking een uitname (€ 1.016.060,-) uit de bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen. Na dit besluit is door aanvullende stortingen in de jaren 2018 en 2019 in deze bestemmingsreserve voor het onderdeel spoorwegonderdoorgang een bedrag van € 221.517,- beschikbaar. Gezien de verwachting dat het nog beschikbare investeringskrediet van de spoorwegonderdoorgang voldoende is om de laatste termijnen van het project te kunnen betalen, kan het bedrag in de bestemmingsreserve worden aangewend voor de aansluiting A9.

Ad.3 Voor de fietsverbinding over de A9 is een aparte overeenkomst opgesteld. Bij besluitvorming in 2016 is afgesproken dat de gemeentelijke bijdrage gedekt zou worden uit het Groenfonds dat gevuld wordt met een financiële bijdrage per gerealiseerde woning in Zandzoom en Zuiderloo. In 2016 was het Groenfonds nog niet gevuld en is dit niet als zodanig opgenomen in de gemeentebegroting. Het Groenfonds als onderdeel van de bestemmingsreserve bovenwijks voorzieningen omvat per ultimo 2019 € 1,8 miljoen en kan derhalve gelden als dekking.

Ad.4 Voorgesteld wordt om het restbedrag van de gemeentelijke financieringsbehoefte te dekken uit de bestemmingsreserve grote projecten.

De hogere afschrijvingslasten van circa € 23.874,- per jaar van het extra investeringskrediet worden volledig gedekt door de jaarlijkse onttrekking uit de bestemmingsreserve Aansluiting A9.

Wel wordt voorzichtigheidshalve gerekend met rentelasten van 1% over de financieringsbehoefte, wat overeenkomst met € 17.000,- per jaar vanaf 2023. Deze komen ten laste van het begrotingssaldo.
In de gemeentebegroting was het jaar van ingebruikname voor het gehele project Aansluiting A9 2021. Conform onze nota activa zou in 2022 gestart worden met afschrijven. Volgens de geactualiseerde planning wordt het jaar van ingebruikname 2023 en het eerste jaar van afschrijven 2024. Dit betekent lagere afschrijvingslasten van € 187.346,- in de jaren 2022 en in 2023. In 2023 is per saldo het voordelig effect op het begrotingssaldo van € 170.346,- (= € 187.346 - € 17.000,-). Zie de begrotingswijziging bij dit raadsvoorstel (bijlage 1).

Het financiële totaaloverzicht voor het project aansluiting A9 heeft de projectorganisatie opgesteld in nauwe samenwerking met de projectpartners. De bedragen zijn afgestemd in respectievelijk de financiële werkgroep, de regiegroep en in de stuurgroep aansluiting A9. Ook de werkwijze tot bestuurlijke besluitvorming en communicatie over het onderwerp is door de projectpartners onderling afgestemd.

8. COMMUNICATIE, PARTICIPATIE EN SAMENSPEL

De communicatie rond de financiën van het project wordt centraal afgestemd in de projectorganisatie. Indien uw raad instemt met dit voorstel dan wordt de voorgestelde kostenverdeling tussen de projectpartners op de projectwebsite van de provincie nader toegelicht.

9. UITVOERING, PLANNING EN ORGANISATIE

Als uw raad instemt met dit voorstel en als ook de andere projectpartners akkoord zijn met de verdeling van de meerkosten, dan kunnen de bestemmingsplanprocedures in het najaar starten, mits het vraagstuk rond stikstof met passende maatregelen verholpen kan worden.

10. BIJLAGEN

1. Financieel totaaloverzicht Aansluiting A9
2. Begrotingswijziging

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Heiloo

Mevrouw F.H.W. de Jong MSc MCD secretaris	De heer T.J. Romeyn burgemeester